

Samfunn Norge og EU

Lengselen etter samhørighet

Norge har forsøkt å legge seg tett opp til EUs utenrikspolitikk, enda ingen har bedt om det.

ANALYSE
Helene Sjørven

Europautredningen slår fast at Norge er tett integrert i EU på svært mange politikkområder. I utenriks- og sikkerhetspolitikk er det annerledes. Utviklingen har heller gått i motsatt retning. Det er ikke fordi norske myndigheter har ønsket det slik. Tvert imot. Det har vært norsk politikk å søke nær tilknytning til EUs utenriks- og sikkerhetspolitiske samarbeid. Men man har ikke lyktes i å oppnå den form for deltakelse som norske regjeringer later til å ha ønsket.

Norge var ifølge en observatør fra EU-siden en innpåsliten bremsekloss.

Riktignok er det inngått en rekke avtaler, men de beskrives som regel som utilstrekkelige av norske utenrikspolitikere. De dekker bare deler av samarbeidet og gir ingen muligheter for å medvirke på utformingen av EUs politikk. I hovedsak gir de tilgang på informasjon om hva som skjer i EU. De er for det meste uforpliktende overenskomster som partene kan velge å følge opp med større eller mindre intensitet. En avtale skiller seg ut. Den går ut på at Norge skal bidra til

EUs såkalte militære innsatsstyrker. Det er den eneste avtalen som, slik det heter offisielt, gir Norge rett til å delta. Her har man altså på ett vis lyktes. Men denne avtalen reiser et sentralt prinsipielt spørsmål. Retten til å si nei, som er grunnleggende fra et suverenitetsperspektiv, er ikke ivaretatt.

Norske myndigheter har vært pådriver i samarbeidet med EU. Mønsteret er at Norge takker ja til å delta eller bidra når man blir invitert. En norsk fregatt seilte i 2009 under EU-flagg i EUs operasjon mot piratvirksomhet utenfor kysten av Somalia. Norge deltar også i flere av prosjektene i EUs forsvarsbyrå.

Hvordan skal denne politikken, som for øvrig er gjenstand for lite offentlig debatt, forstås? Synet på utviklingen av EUs utenriks- og sikkerhetspolitiske samarbeid har vært ambivalent. På den ene siden har man søkt å få så mange avtaler og så nær kobling som mulig til EU. På den annen side har man både håpet og trodd at EU ikke ville utvikle en selvstendig utenriks-, sikkerhets- og forsvarspolitikk. På 1990-tallet arbeidet norske myndigheter for å bremse utviklingen mot en selvstendig sikkerhetspolitikk innenfor EU. Samtidig søkte de så tett tilknytning som mulig. Norge var ifølge en observatør fra EU-siden på denne tiden en innpåsliten bremsekloss.

Hvorfor har norske myndigheter vært så opptatt av å etablere nære bånd til en del av EU som samtidig er blitt oppfattet som bare delvis relevant, og muligens, hvis den skulle lykkes, også problematisk? Det sies jo samtidig at det er båndene til USA som er viktige. Det er forsvarsalliansen Nato som garanterer Norges sikkerhet.

EU-operasjon: I 2009 seilte en norsk fregatt under EU-flagg i EUs operasjon mot piratvirksomhet utenfor kysten av Somalia. Måneders oppdrag i Adenbukta og EU-flagget ble firt.

Politikken må sees i sammenheng med at Norges plass i europeisk sikkerhetspolitikk er endret som et resultat av utviklingen i EU. Europeiske staters utenriks- og sikkerhetspolitiske samarbeid ligger nå hovedsakelig innenfor denne rammen. Da EØS-avtalen ble inngått på begynnelsen av 1990-tallet var Nato fremdeles den

dominerende samarbeidsarenaen. I dag er EU et viktig, og for mange europeiske stater det viktigste forum for løpende drøftelser av utenriks- og sikkerhetspolitiske saker. Når eller hvis det virkelig smeller, er Nato fremdeles avgjørende. Problemet er at i mellomtiden snakkes det sammen i EU.

Under streken: Kortmeldingane sine uranskelege vegar

GUDMUND SKJELDAL, gs@morgenbladet.no

Uhøgtidleg karing av den pinlegaste meldinga i regjeringa.

Tekstmeldingar er ikkje kva dei ein gong var. Langt færre sende nyttårshelsing via sms i år. Før, då Nokia rådde i marknaden med modellar som 3310 eller 6610i, kunne ein skriva meldingar med venstre tommeltott, og halda champagneglaset i høgje. Det gjekk fort for seg, etter litt øving, og det var lett for fingeren å finna knappane; ein hadde den andre handa, og til og med augo, fri. Berre sjå på filmen *The Departed*, der Leonardo DiCaprio sender ein sms til politiet med den eine handa, nedi lomma. Prøv det med ein iPhone.

Kanskje er det like greit. «Takk. Vet du noe mer om tidsløp? Statsråden har bedt meg formidle at han fortsatt mener

at det må finnes en løsning hvor TV 2 ikke selges. Dette er forsterket av at de ansatte i A-pressen så klart går i mot. Han ønsker å orientere regjeringens underutvalg. Og ber om at det ikke fattes noe vedtak om salg før som. Også er drøftet der fint om du kan kontakt meg. Mvh (embetsmann)»

Dette er den mykje omtalte (eine) tekstmeldinga som ein av Trond Giskes undersattar sende styreleiaren i Telenor, Harald Norvik. Stor litteratur er det ikkje, og typisk for dei mange teiknsetjingsfeil som følgjer med dei nye tøys-skjermtelefonane. Men er det ein stygg sms i innhaldet, som utøver utilbørleg press? Harald Norvik kan ikkje vera mykje til kar, som kallar inn til pressekonferanse for å kritisera meldingane han fekk. Kva var det han sakna, kunne ein spørja seg, i det normale tekstmeldingslivet. Smilefjes?

«Hei Rune. Det er veldig bra at du har kontakt med karl eirik. Fortsett med det. Hvis du vil er jeg klar for å snakke med deg direkte. Ring i så fall på dette tlf. nummeret. Ring gjerne før kl. 17.30. Går i møte da. Ha en god helg.»

Det er litt meir orden over denne meldinga, truleg frå ein eldre type mobiltelefon, som statsminister Jens Stoltenberg skreiv til kameraten og DnB NOR-sjefen Rune Bjerke hausten 2008, då finanskrisa truga. At han sende henne, var likevel problematisk. Bjerke svara: «Takk for det. Foreløpig er kom god. Tar kontakt hvis nødvendig. Volum, 3 år og en stø og beroligende statement er det som er viktigst nå! Lykke til, Rune». Banken fekk visse vanskar med å forklara kvifor han selde statsobligasjonar i stort monn, før dei raste i verdi.

Ein som ganske sikkert har sletta eldre meldingar, er Jonas Gahr Støre. «Hei!

Tastetrøbbel: Jonas Gahr Støre sende høgst sannsynleg sms til Børge Stensbøl, som sende den vidare til Truls Dæhli. NRK dreidde ein heil Brennpunkt-dokumentar om meldingane, og Tromsø sitt kandidatur sokk i ry, som ein stein.

FOTO: FRA BRENNPUNKT, NRK 2008

Fantastisk artikkel i VG i dag! Det vil sive mer støtte til dere etter hvert... Stå på og lykke til videre! Jonas»

Denne mobil-meldinga skreiv Støre høgst sannsynleg, og sende, til Børge Stensbøl, som vinteren 2008 leia arbeidet for at Tromsø skulle bli norsk OL-kandidat. Han formidla sms-en vidare til Truls Dæhli i VG (som hadde skrive den positive artikkelen for Tromsøs del),